

«НАЦІОНАЛЬНІ ЦІЛІ В РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЯХ»

Дискусійна панель Центру антикризових досліджень на 34-му Економічному форумі (Карпач, Польща)

2-4 вересня 2025 р. у місті Карпач (Польща) відбувся черговий щорічний, вже 34-й Економічний форум, організований Інститутом Східних студій (Польща) та Нижньосілезьким воєводством. Форум є найбільшою та найважливішою конференцією у Центральній та Східній Європі, яка цього року зібрала політичних, економічних та суспільних лідерів та експертів з 53 країн світу – разом понад 6 тисяч учасників, серед яких - представники органів державної влади, бізнесу, місцевого самоврядування, міжнародних організацій, організацій громадянського суспільства, науковці та аналітики, громадські активісти - з країн ЄС, а також України, Молдови, Грузії, Великої Британії, США, низки азійських країн.

Тема цього року форуму - «Перехідний час - яке майбутнє чекає на Європу?» - відображає зростаючу невизначеність щодо перспектив подальших трансформацій європейської спільноти під впливом викликів, які постають через динамічні зміни у різних сферах – технологічній, демографічній, кліматичній, геополітичній тощо; а також через наростання безпекових ризиків у зв'язку з російською агресією.

Детальніше про Форум – на [офіційній сторінці](#) заходу.

Центр антикризових досліджень виступив інституційним партнером Інституту Східних Студій, організував та провів у рамках Форуму панельну дискусію «Національні цілі в регіональних стратегіях».

Дискусію модерувала провідний експерт Центру, д.е.н. **Олена Снігова**. В обговоренні взяли участь: радник міністра розвитку громад та територій України **Наталя Глоба**, завідувач кафедри європейських досліджень Познанського університету економіки та бізнесу **Іда Мусялковська (Ida Musialkowska)**, викладач Бухарестського Університету

(Румунія) **Міхай Себе** (*Mihai Sebe*), голова правління Підкарпатського фонду розвитку (Podkarpackie Development Fund LLC) **Кшиштоф Сташевські** (*Krzysztof Staszewski*).

У вступному слові **Олена Снігова** відзначила, що для того, аби дати відповідь на системні виклики, які постали внаслідок глобальної полікризи, потрібні консолідовані політики як на національному, так і на субнаціональному рівнях. Відтак стратегічні цілі мають відповідним чином відобразитися у стратегіях розвитку регіонів. Оскільки регіони в ЄС діють у рамках власних політик розвитку та Політики згуртованості ЄС, реалізація національних цілей має водночас слугувати зміцненню економічної та соціальної спроможності регіонів. Забезпечення такого зв'язку потребує двостороннього руху між національною та регіональною владою у пошуку оптимальних рішень.

Виступаючи в дискусії, **Наталя Глоба** наголосила на необхідності інтеграції проблематики національної безпеки та стійкості в рамках єдиної системи стратегічного планування, яка враховує усі виміри полікризи. При цьому вплив полікризи на різні регіони різний. Якщо на сільські регіони сильніше впливають кліматичні зміни, на міські – технологічні. Південні регіони внаслідок кліматичних змін потерпають від посух, північні – отримують нові можливості тощо. Відтак кожний глобальний тренд може бути не лише загрозою, а й можливістю. А ключову роль для розвитку регіонів відіграють не лише зовнішні умови, а й спроможність місцевих лідерів вивити потенціал та забезпечити стратегічне планування. На думку **Н.Глоби**, глобальній невизначеності можна протидіяти, якщо: впроваджувати нові цифрові технології для геопросторових систем, вкорінювати політики на регіональних особливостях, здійснювати геопросторове сценарне моделювання. Як приклад, вона навела розроблені в Україні підходи до типологізації макрорегіонів на основі їх безпекового статусу та ролі в національній безпеці. На основі ролей регіонів має визначатися дизайн їхніх функцій. Визначеність функціональних ролей регіонів – «клей», який має з'єднувати країну у цілісну систему. Ці функціональні ролі формулюються в регіональних стратегіях, так само як спільні інтереси та відповідальність держави та регіону у ключових сферах розвитку. Відповідно, визначення адекватних стратегічних цілей – не стільки предмет політичної волі, скільки результат ефективних комунікацій та алгоритмів прийняття рішень.

Іда Мусялковська наголосила на важливості індивідуальних підходів до ситуації в регіоні та вироблення рішень на основі потенціалу регіональних та локальних спільнот, зокрема використовуючи модель смарт-спеціалізації, побудову регіональних екосистем, які підтримують економічний розвиток. Потрібні кооперація та координація рішень у сфері планування між регіональним, національним та європейським рівнями (багаторівневе врядування), глибоке розуміння ризиків та розроблення спеціальних інструментів реагування на них. Разом з тим, у застосуванні довгострокових інструментів, зокрема – багаторічного фінансового планування, потрібні гнучкість та спроможність переглядати рішення у процесі їх імплементації. Це має забезпечити спроможність регіонів захищати громадян від глобальних викликів на засадах інклюзії (ніхто не має бути залишений без уваги). «Больові

точки», обумовлені глобальними викликами, відмітила **І.Мусялковська**, створюють і політичні ризики. А отже, потребують політичних рішень, включаючи рішення, які приймаються на загальноєвропейському рівні.

Кшиштоф Сташевскі поділився практичним досвідом підтримки локального бізнесу у Підкарпатському воєводстві Польщі, наголосив на важливості забезпечення гнучкості підходів на місцевому та регіональному рівнях як відповіді на сучасні глобальні виклики. Вагомий позитивний результат є створення інфраструктури, яка підтримує розвиток регіону, поєднує зусилля(та витрати) місцевого самоврядування та бізнесу для отримання синергетичних ефектів.

Міхай Себе зазначив, що регіональна політика має розглядатися як інструмент забезпечення національної стійкості. У свою чергу, на стійкість суттєво впливає наявність міжрегіональних диспропорцій. Зокрема, Румунія стикається зі значними розривами у

рівнях розвитку, демографічних показниках тощо між столицею та провінціями. Недостатня спроможність регіону створює проблеми з алокацією централізованих фінансових ресурсів через менші можливості їх використання. Необхідно аналізувати ефективність використання коштів (у т.ч. європейських фондів) на рівні регіону із системної точки зору – щоб зрозуміти завдання Центру щодо зміцнення спроможності регіонів. Також важливу підтримку спроможності надаватимуть цифрові перетворення в основних секторах, розширення пропозиції базових соціальних послуг (освіта, медицина тощо) для збереження людського потенціалу регіонів. Перспектива для стратегування має визначатися форсайтом щодо напрямів інвестування в регіоні на період 5-10 років, враховуючи довгострокові тренди (на зразок «зеленої угоди»), транскордонні впливи тощо. Виходячи з цього, потрібно створювати умови для розвитку бізнесу.

У заключному слові **Олена Снігова** наголосила, що у стратегічному плануванні регіонального розвитку ЄС базовим елементом узгодження різноманітних потреб держав-членів та їхніх регіонів із загальними цілями ЄС (сталий розвиток, конкурентоспроможність, безпека тощо) є координація інтересів у стратегіях. Це досягається за допомогою стратегічних інструментів: Стратегічного порядку денного ЄС (визначає широкі соціально-економічні напрямки, які забезпечують основу координації регіональних та національних інтересів); регіональних ініціатив (розкриття потенціалів регіонів для забезпечення їх розвитку та інтеграції з рештою Співтовариства) та врахування в стратегіях розвитку ЄС соціально-економічних потреб держав-членів та їхніх регіонів. Координація інтересів спирається на співпрацю та діалог між державами-членами, регіонами та інституціями ЄС для розробки спільних рішень проблем та подолання розбіжностей.

Аналітичні підсумки 34-го Економічного форуму – у [пості Президента Центру Ярослава Жаліла на Facebook](#)

